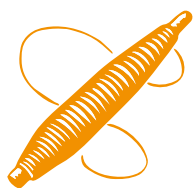

UCO MAISSTRAAT

VERWEVEN VERHALEN

6 oud-werknemers getuigen
over de laatste Gentse textielreus

VOORWOORD

90 jaar: maar liefst zo lang was UCO in Gent een vast begrip als textielreus. Ge zijt van de Bloemekenswijk als ge... de UCO-Maisstraat hebt gekend. Alleen al door de ligging in het hart van de wijk waren fabriek en inwoners al die tijd sterk met elkaar verweven.

Vandaag wonen nog altijd heel wat oud-werknemers van deze UCO-vestiging in de schaduw van het fabrieksterrein. Met een klinkende naam als Emile Braun als een van de hoofdrolspelers en met het FNO-filiaal erbij mogen we gerust stellen dat textiel als een rode draad loopt doorheen de Bloemekenswijk.

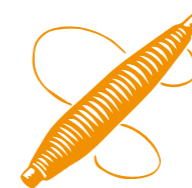
In januari 2009 trokken de arbeiders de fabriekspoort voor de laatste keer dicht. Het sluitstuk van een rijke, gonzende geschiedenis. In dit boekje brengen zes voormalige arbeiders nog één keer hun verhaal over hun UCO. We laten aan het woord: een chef-meestergast, een hoofdkeurster, een inspecteur uit de weverij en spinnerij, een onderhoudsman uit de kaarderij en twee arbeidsters uit het labo en de wasserij. Hun getuigenissen beslaan de periode 1959 – 2008.

Maar het verhaal gaat verder! Het fabrieksterrein van 11 ha, tussen de nieuwe brandweerkazerne en de toekomstige tramstelplaats van De Lijn, maakt zich op als het nieuwe, kloppende hart van de Bloemekenswijk. Het stadsvernieuwingproject 'Het Getouw' investeert in groen, wonen en bedrijven voor de wijk.

Naast het al ingerichte recyclagepark van IVAGO en het nieuwe opleidings- en tewerkstellingscentrum (OTC) van het OCMW, komt hier nog een terrein voor sociale economiebedrijven, een Bloemekenspark voor de wijk en enkele buurtfuncties. Stuk voor stuk ingrepen op een unieke locatie die deze dichtbebouwde wijk meer zuurstof zullen geven. Maar het echte inblazen van nieuw leven in een wijk, gebeurt gelukkig nog altijd door de mensen zelf.

Laat dit een uitnodiging zijn!

Tom Balthazar
schepen van Stadsontwikkeling, Wonen en Openbaar Groen
voorzitter van sogent

UCO MAISSTRAAT DOORHEEN DE TIJD

Union Cotonnière NV, kortweg UCO, ontstaat in 1919, wanneer verschillende Gentse spinnerijen fusioneren in een poging de crisis na de Eerste Wereldoorlog op te vangen. Het bedrijf kent een groot succes en koopt in de volgende decennia alle andere Gentse weverijen op. Later zal UCO deze vestigingen één voor één sluiten en de productie concentreren in de Maisstraat, waar men al in 1947 besluit tot de oprichting van een geheel nieuw filiaal. Deze UCO-vestiging wordt gebouwd in 1948 onder het voorzitterschap van Emile-Victor-Jean Braun (*1879-1968) en krijgt ook zijn naam: UCO E.J. Braun. Het bedrijf blijft doorheen zijn hele geschiedenis, naast de officiële benamingen ook bekendstaan als UCO Maisstraat, naar de straat waar de weverij gevestigd is.

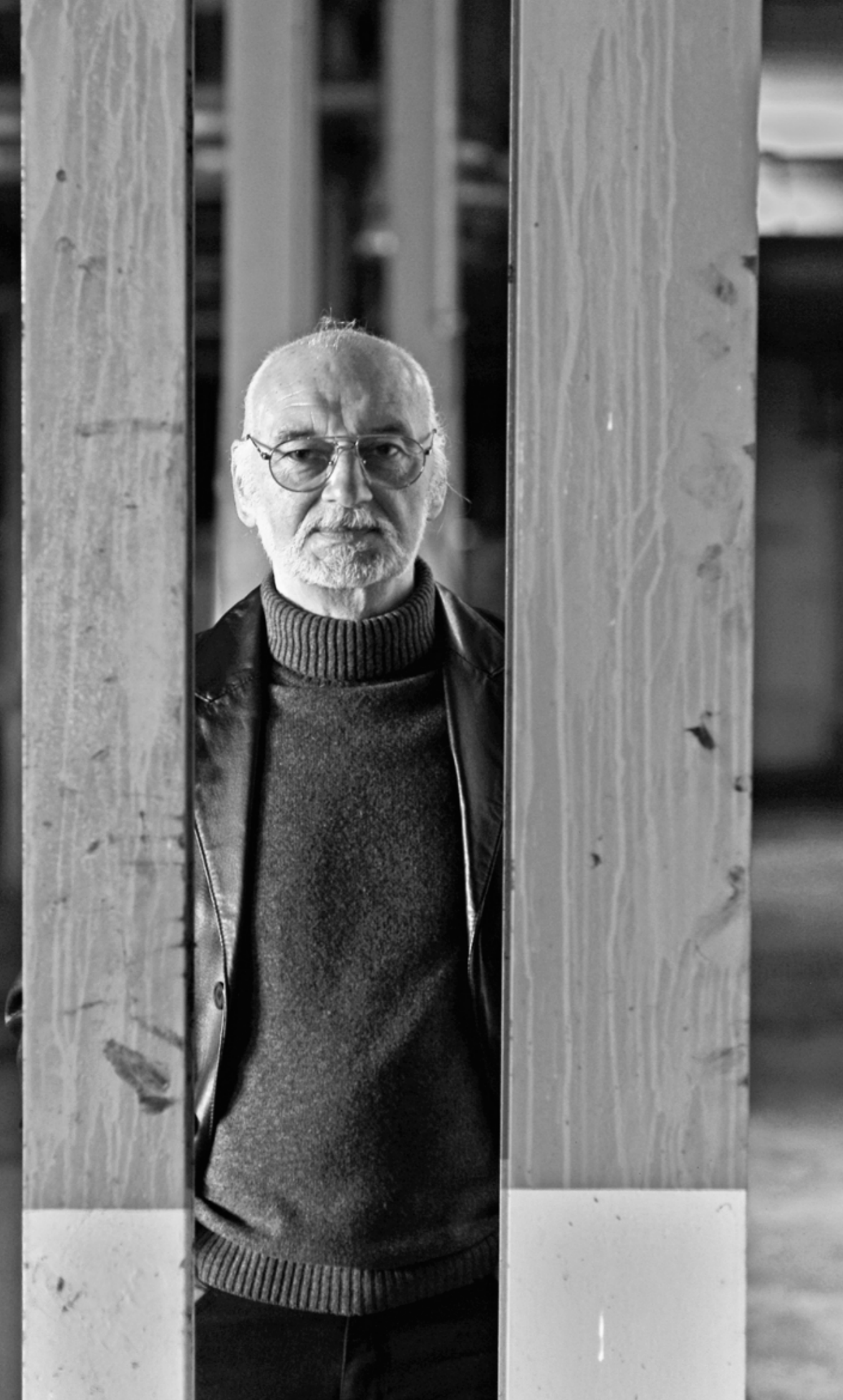
Voor de bouw gebruikt men de op dat moment voor België unieke techniek van voorgespannen beton als bedrijfshal-afdekking.

UCO Braun omvat zowel een spinnerij, een weverij als een veredelingsafdeling. In de spinnerij wordt het katoen tot draden gesponnen, die in de veredelingsafdeling worden geverfd en in de weverij tot afgewerkte stoffen geweven. In de beginperiode specialiseert de vestiging zich vooral in industriële weefsels. In 1974 schakelt men volledig over op de productie van denim-weefsels, met een grote modernisering en automatisering als gevolg. De denim-lijn krijgt de naam Sportswear. Later zal de hele Europese tak van NV UCO de naam UCO Sportswear krijgen. Nog later verandert de bedrijfsnaam in UCO Sportswear Denim. De afdeling aan de Maisstraat blijft men echter UCO Sportswear E.J. Braun noemen.

Tussen 1975 en 1979 breidt men de weverij en de veredelingsafdeling verder uit, in een poging om de achteruitgang op de markt op te vangen. Naast demin (de stof voor jeans) produceert men er ook ribfluweel. Men investeert ingrijpend in waterzuiveringssystemen. Vanaf 1979 gaat men weer exclusief over op de productie van denim.

In 1988 sluit UCO de afdeling 'Filature Nouvelle Orleans (FNO)' in Gent en verplaatst men de Brugse weverij naar UCO Braun. Dit gaat gepaard met forse uitbreidingen. In 1991 komt hier nog de productie van het vroegere 'La Floridienne' bij. Twee jaar later, om zich te wapenen tegen de opening van de Europese markt, besluit UCO om haar afdelingen een erg grote zelfstandigheid te geven. Dat geldt ook voor de Gentse UCO-filiaal. Er volgen ingrijpende investeringen in de modernisering van het gebouw en het machinepark aan de Maisstraat.

In 1999 sluit afdeling Galveston en daardoor blijft de fabriek aan de Maisstraat als enige Gentse vestiging over. Tijdens de laatste twee jaar van zijn bestaan heet de vestiging UCO Raymond, nadat het filiaal in 2006 fusioneert met het Indiase textielconcern Raymond. Het bedrijf is echter niet meer rendabel en eind 2008 wordt besloten over te gaan tot de sluiting. In januari 2009 doen de laatste arbeiders er het licht uit: 373 werknemers en bedienden verliezen hun werk. UCO Maisstraat is daarmee het laatste grote Gentse textielbedrijf dat ermee stopt. De activiteiten van NV UCO worden verplaatst naar andere vestigingen, vooral in het buitenland.

CLAUDE DUCHATEAU

UCO: chef-meestergast: 1959 - 2001

Wij draaiden destijds de transportbanden voor de koolmijnen, netten voor de visserij en twijndraden voor autobanden. In het begin hebben wij nog kinderarbeid gekend. Hier werkten een 18-tal meisjes, sommige amper 14 jaar oud. Zij moesten iedere dag om half vier opstaan om naar de fabriek te trekken.

Handen wassen a.u.b. (met bleekwater)

De geur zal me altijd blijven. Die bleef in de kleren hangen, ook al nam ik me iedere dag een douche voor ik naar huis vertrok. De stank zat gewoon in onze neus.

In onze afdeling hadden wij gelukkig niet te veel last van het laweit. Dat was anders voor de mensen die in de spinnerij werkten. Voor 1975 stonden daar 76 continu's en dat gaf geweldig veel kabaal. In de twijnderij was er ook veel lawaai en in de weverij was het helemaal niet te doen. Als ge daar iets wilde zeggen tegen elkaar, moest ge in elkaars oren staan roepen.

Het werk was ook niet zonder gevaar. Zo werden onze handen in de winter voor de helft verbrand door de chemische producten in die baden. We kregen ze enkel proper door ze te wassen met zuiver bleekwater: natriumhypochloriet van 80 procent. Ik herinner me dat nog: in de winter stonden mijn handen vol kroeten. Op een dag wilde ik stoom zetten op een ketel om hem uit te kuisen, toen plots alle verf uit die ketel naar omhoog vloog. Het goedje belandde op mijn hoofd. Ik zat werkelijk volledig onder de blauwe indigoverf. Ik heb mij toen aan een lavabo met puur bleekwater mogen schrobben om dat er allemaal uit te krijgen.

Handen uit de mouwen!

Ik herinner me nog een zwaar incident. Een arbeider had bij de afleveringsrol een vuiltje opgemerkt. Toen hij het wilde pakken, schoot zijn arm op 1-2-3 tussen de rollen. Zijn vel werd totaal gestroopt. Met zijn andere arm heeft hij nog geprobeerd zijn hand eruit te trekken. Gevolg: ook met die arm sukkelde hij in de machine. Hij heeft daar uren in vastgezet. Uiteindelijk zijn ze erin geslaagd om met vorkheftrucks die rollen kapot te trekken en de man te bevrijden. En zeggen dat het slachtoffer de hele tijd bij bewustzijn is gebleven.

De eerste Turken

Ik weet nog als ik hier begon, in 1959-1960, dat baron Braun erop stond dat er vervoer voorzien was met paard en kar. Dat was natuurlijk meer symbolisch bedoeld.

Op 1 april 1964 heb ik hier in de UCO, de eerste Turken weten komen. Ze zaten in mijn ploeg.

Wat opviel was dat de solidariteit tussen de Turken groter was dan tussen de Belgen.

Ja, dat hebben we goed ondervonden.

Ik vind het wel spijtig dat zo'n bedrijf als de UCO kapot gegaan is.

De vernieuwing van dit bedrijventerrein betekent voor onze wijk zeker een heropleving.

LILIANE MEIRLAEN

UCO: hoofdkeurster 1959 - 1996

Van mijn 14 jaar heb ik op de vasmolens gestaan. Ik vind het spijtig dat de mensen die hier gewerkt hebben, zijn moeten vertrekken. Er waren nog jongere mensen bij.

Vlooiën en vuil

Ik woon hier nu al 51 jaar in de Bloemekenswijk. Toen ik trouwde, kwam ik in de Brugse Poort wonen. Ik moest alle dagen een half uur stappen van daar naar hier. Er reed wel een tram, maar daar kregen we geen geld voor. Ik werkte 6 op 7 dagen, de zaterdag tot half tien.

Wij waren ook altijd vuil, dat kwam door de stoffen. Hoe proper ge uw handen ook waste, ze bleven toch vuil. Dus aten we onze boterhammen dan maar zo op. Ik had geen last van kroeten op mijn handen in de winter; wij hadden daarvoor speciale zeep.

Bij de opstart van de weverij moesten we de kelder opkuisen. Die stond volledig leeg. We waren aan het vegen en niet veel later begon iedereen te scharten. We dachten: wat is dat? Het waren vlooiën en ik vroeg aan onze meestergast: "Ronny: hebt gij daar ook last van?" "Neen", zei hij. Maar de volgende ochtend kwam hij binnen en vroeg hij: "Zeg Liliane, die vlooiën, waren dat zulke beestjes?"

Vrouwen onder elkaar

Ik heb gedurende jaren met drie Turkse meisjes gewerkt. Met een ervan heb ik nog altijd contact. Ze komt zelfs bij mij thuis. En als ik haar tegenkom op de markt en haar man is erbij, wel, dan krijgt hij evenveel zoenjes.

Mijn job op zich was niet moeilijk, maar ik werkte met vrouwen en dat is toch wat anders. Als ze van u niet moesten hebben, hadt ge het zitten. Als ze niet goed gewerkt hadden en ge durfde hen daarop te wijzen, dan was het verkeerd. Dan kreeg ge subiet achterklap. Met vrouwen is het altijd miserie, zeker als ze in groep zijn.

Op een dag heb ik de ganse boel stilgelegd. Op een van de rollen stonden twee verschillende banden. Dus ik zei dat het niet goed was, dat het moest terugkeren. Natuurlijk had ik de boter gegeten, zagezegd omdat ik maar tot mijn 14 jaar naar school was geweest en iemand uit een andere ploeg tot haar 17. Tja, daarover ging het soms.

HALIL GÖK

UCO: inspectie spinnerij - weverij 1980 - 2008

Ik woon sinds 1968 in Gent en ben in de UCO beginnen werken op 23 juni 1980. Ik zal dat nooit vergeten, want mijn vrienden waren op schoolreis en ik was al 3 maanden getrouwd, op mijn 16 jaar.

20 km/nacht op een driewieler

Het werken aan de machines was soms echt gevaarlijk. Toen een vriend van mij een klein stukje stof wilde wegnemen, geraakte hij direct zijn pink kwijt. Die machines stopten ook niet vanzelf. Dat duurde tot 30 à 45 minuten eer die volledig stilvielen.

De UCO was een grote fabriek. Ik denk dat wij per nacht tot twintig kilometer aflegden. Op den duur gaven ze ons een driewieler, precies zo'n fietske voor mensen met een handicap. Daarmee laveerden we tussen de machines. We moesten wel maken dat we met ons stuur de stof niet raakten. Het vroeg wat gevoel voor evenwicht, want we schreven op het bord terwijl we op de fiets zaten.

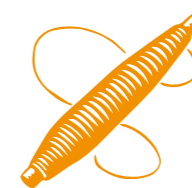
Mannen en voetbal

Voor zijn laatste werkdag net voor zijn pensioen, hadden we onze ploegbaas, zijn vrouw en dochter getraakteerd op een etentje in een Turks restaurant. Die mens heeft dat echt gewaardeerd. Heel wat taken waren niet geschikt voor vrouwen, omdat het werk te zwaar was. Neem nu het tillen van zakken van 50 tot 60 kilogram.

Ik heb de laatste 15 jaar tijdens de weekends gewerkt. Als er 's avonds een voetbalwedstrijd was op tv, dan was ik met mijn hoofd meer daar. Dan sms'te ik wel eens naar mijn zoon om de tussenstand te weten. Didier, een collega, had 's morgens vroeg eens een schel hesp tussen mijn boterham gelegd, om mij te plagen. Varkensvlees dus. En ik wist van niets. Tegen 7 uur kreeg ik goesting in een boterhammeke met koffie. Ik had het subiet geroken. En Didier stond natuurlijk van achter zijn machine te lachen.

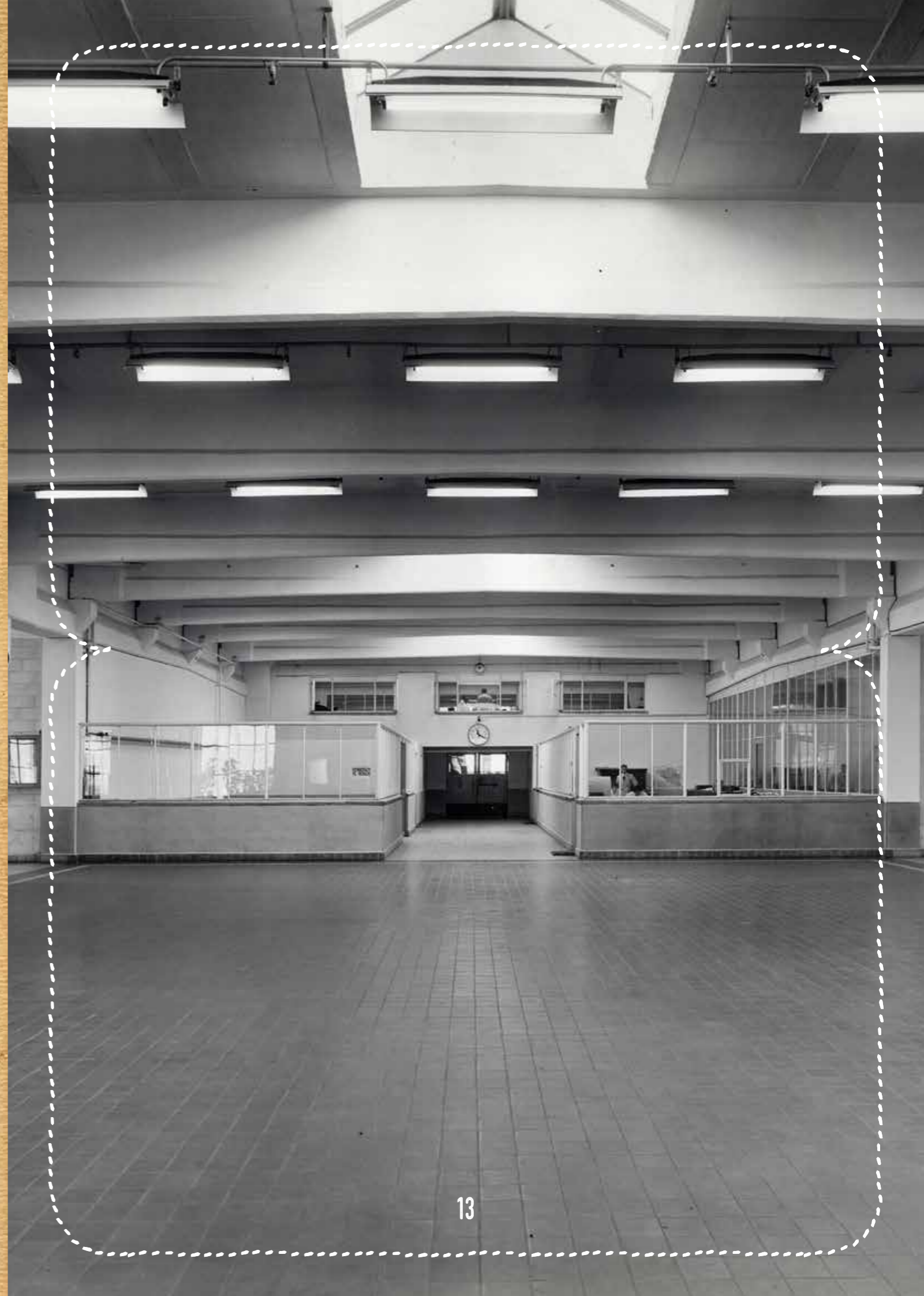
De voddenberg groeit

De laatste jaren stapelde de ene fout na de andere zich op. De eerste kwaliteit ging erop achteruit. Dan volgde de tweede keuze, de derde, ... De stapel vodden bleef groeien. Zo kon het natuurlijk niet verder. Twee à drie keer per jaar werden we bijeengeroepen met de boodschap dat het hier slecht aan het gaan was. Zo zijn Marx & Spencer hier weggetrokken.

Foto's Miat

CESMELI KAYA

UCO: onderhoud kaarderij - weverij 1981 - 2008

Het was soms lastig en de ene dag is de andere niet. Als ge 's nachts weinig slaapt en om vier uur moet opstaan om een uur later te beginnen werken, dan zijn dat lange en zware dagen. Vanaf de donderdag begint dat echt te wegen en tegen vrijdag zijt ge uitgeput.

Blaue handen, blauw lijf

Tijdens mijn eerste jaren in de weverij, had ik een strenge ploegbaas. Er waren minimum 3800 tot maximum 4600 draden. Ik moest inknopen en dan blijven er een 8-tal draden over. Hij komt kijken en zegt: "Weef door! Herbeginnen!". Tot driemaal toe moest ik herbeginnen aan dezelfde machine, doorweven en afsnijden tot er geen draad meer overbleef.

In de fabriek was het toch wat ouderwets. Het deed soms denken aan de jaren 1930 of '40.

Als ge in de namiddagploeg werkte, was er iemand die de zaal kuiste. Hij liet dan zijn spuittoestel het plafond schoonblazen. Dat duurde ongeveer een uur. Intussen moesten wij verder werken, want de productie mag nooit stilvallen. Als ge die avond rond elf uur thuiskwam, kreeg ge uw ogen niet meer open, dichtgeplakt van het stof. Ik kon toen bijna niets meer zien.

Op het einde van iedere ploeg moesten wij onder de douche. Als het goed weer is en ge werkt acht uren aan een stuk, dan laat ge al eens uw hemd wat open hangen. Zo werd ons lijf een beetje blauw. We liepen altijd rond met blauwe handen en ook onze neus zat verstopt met blauw stof. Wij moesten oordopjes dragen. Dat was toen niet verplicht, maar ik deed het wel, om na tien jaar niet potdoof te zijn.

De eerste seconde wist ik niet wat er aan de hand was. Ik stond te kijken naar een stofwolk die opkwam en had niet meteen door wat er scheelde. Ik stond voor de machine en zag ineens dat het bloed uit een van mijn vingers gulpte. Zoals bij een kip waarvan de kop net is afgehakt.

Als broers en zussen

We hebben hier veel kennissen en vrienden gemaakt. Een van mijn voormalige collega's, die meesterkast was, woont in Lovendegem. Ik zie hem om het jaar eens en stuur hem af en toe een berichtje.

We hadden zelfs collega's die op den duur als een broer of zus waren. Ik denk dat die mensen er mee voor gezorgd hebben dat we dit werk jarenlang hebben kunnen volhouden. We hebben nog wel enkele contacten overgehouden, maar veel is ook verloren gegaan en dat is spijtig. Maar het ergste van al is dat wij ons werk kwijt zijn.

Rechtstreeks richting container

Mijn laatste jaar bij UCO zijn er veel jonge gasten met weinig opleiding en nog minder interesse bijgekomen. Zij kwamen hier gewoon een beetje rondlopen om geld te verdienen. Dat bedrijf is gewoon verwaarloosd. Was er vroeger een tandwiel kapot, dan moesten wij het laten lassen en vijlen en opnieuw laten opsteken en zo ging dat nog jaren mee. Op het einde belandden kapotte onderdelen rechtstreeks in de container en werden er meteen nieuwe besteld.

Ik vind het een goede zaak dat de fabriek nu plaatsmaakt voor nieuwe bedrijvigheid. Misschien kunnen wij er niet aan de slag, maar dan toch minstens andere mensen en dat is toch ook positief.

CARINE VAN HOLSBEKE

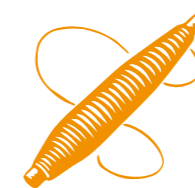
UCO: arbeidster labo + wasserij 1980 - 2008

Mijn vader werkte hier, mijn moeder werkte hier, dus was het nogal vanzelfsprekend dat ik hier ook zou belanden. Het lawaai? Dat viel mee! Het meeste lawaai in onze afdeling, maakten wij.

Waspoederdrugs

In de beginjaren konden we al eens lachen en koffie drinken, later werd het anders. Op het einde moest er veel gestempeld worden, wat uiteraard niet leuk was. Maar over het algemeen konden we nog wel goed lachen. Of er werd al eens luidkeels meegezongen met de radio.

Een van onze bazen moest eens naar Marokko of Turkije en had Power waspoeder meegenomen. Maar dat ziet er precies uit als drugs. Ik vroeg hem nog of hij daar wel papieren van mee had. "Maar neen, dat is niet nodig", antwoordde hij. De volgende dag hoorden we dat Guy'tje vastgehouden werd op de luchthaven...

DORIS DE GREEF

UCO: arbeidster labo + wasserij 1993 - 2008

Het merendeel van het personeel was van een andere afkomst en dat ging goed. Gedurende een hele periode was er zoveel werk dat wij gevraagd werden om ook op zaterdagmorgen te komen.

Smeken om te mogen blijven

Ik kwam van de confectie en dat was daar echt altijd een gespannen sfeer. We werden er voortdurend opgejaagd, met de chronometer naast ons. Toen ik naar het labo en de wasserij overgeplaatst werd, was het mij direct duidelijk dat het er hier veel losser aan toeling en het veel aangenamer om werken was. We hadden alles wat we moesten hebben: een koffiezet, een ijskast en een radio. Iedereen was altijd vriendelijk. Vandaar dat ik op mijn knieën heb gezeten om hier te mogen blijven werken.

Mand mét mousse

Ik was in de eerste plaats aangesteld om te wassen. Op een dag stak een vrouw haar hondenmand binnen om te reinigen. Die mand was verschrikkelijk vuil, dus stak ik ze die machine binnen, met wat waspoeder erbij. Tijdens de wasbeurt merkte ik dat er iets uit de mand los kwam. Bleek de mousse te zijn, als het gevolg van het droogzwieren. Al die mousse zat in die machine. Ik heb die madam gezegd dat ze zich best achter een nieuwe hondenmand zou gaan.

Wij deden hier aan stonewashen. In het begin gebeurde dat met stenen, later met gemalen puimsteen. We werkten hier met grote wasmachines, we hadden er één van 20 kg, één van 10 kg en dan twee van 6 kg. De vier machines draaiden constant.

De laatste doet het licht uit

Toen ik mijn aanvraag deed om vier vijfde te werken, kreeg ik de boodschap dat ik beter nog een beetje zou wachten. Ik wist meteen hoe laat het was. De sluiting zou niet lang daarna volgen.

Ik herinner mij de laatste dag nog goed, want ik ben tot de laatste moeten blijven in het labo. Iedereen was al naar huis. Dan heeft Claude tegen mij gezegd: "Doris, ga maar naar huis, want dat heeft geen nut dat ge hier nu nog blijft tot kwart na negen." Ik heb dan alles bijeengeraapt. De kleedkamer was volledig verlaten. Voor de laatste keer naar uw kastje waar ge al die jaren uw kleren in gehangen hebt: ik kan u zeggen... dat geeft een heel raar gevoel, een slecht gevoel.

We hebben de plannen voor de toekomst al eens kunnen inkijken en een en ander opgevangen. Ik vind het goed wat ze met dit terrein van plan zijn, zoals de Lieve opengooien en een fiets- en wandelpad maken. Het belangrijkste is dat er opnieuw werkgelegenheid komt voor de wijk.

